KONTROLLIAKT

20. juuni 2001. a nr 11-1/016

Stabiliseerimisreservi 2000. aasta haldamise aruande audit

Koostaja:

Raivo Pavlov
Kaasatud ekspert
Finantsauditi osakond

Tallinn
2001

SISSEJUHATUS **4**

I. STABILISEERIMISRESERV **5**

STABILISEERIMISRESERVI ÕIGUSLIK RAAMISTIK 5
STABILISEERIMISRESERVI JUHTIMINE 5

II. STABILISEERIMISRESERVI HALDAMINE JA KASUTAMINE **7**

RAAMATUPIDAMISARVESTUSE KORRALDUS 8
ERASTAMISEST LAEKUNUD RAHA 8
INTRESSITULUD 8
RIIGIEELARVE TULUDE ÜLELAEKUMINE 1999. AASTAL 9
INVESTEERINGUD 9
STABILISEERIMISRESERVI KULUD 9
RIIGIKASSA RAAMATUPIDAMISE SISE-EESKIRJAD 10
MUUD TÄHELEPANEKUD 10
ETTEPANEKUD 11

SISSEJUHATUS

Stabiliseerimisreservi 2000. aasta haldamise aruande koostamise eest vastutab rahandusminister, kes esitab nimetatud aruande riigieelarve täitmise aruande koosseisus[1].

Riigieelarve seaduse kohaselt[2] kontrollib stabiliseerimisreservi haldamist ja kasutamist Riigikontroll vähemalt kord aastas ning esitab kontrollaruande Riigikogule ja Vabariigi Valitsusele.

Sellest tulenevalt viisime Rahandusministeeriumis ajavahemikul 10. aprill kuni 25. mai 2001 läbi stabiliseerimisreservi 2000. aasta aruande auditi, eesmärgiga anda hinnang stabiliseerimisreservi haldamise ja kasutamise kohta. Sealhulgas hindasime stabiliseerimisreservi raamatupidamisarvestuse vastavust raamatupidamise seadusele, rahandusministri määrustele ja muudele aruannet mõjutavatele õigusaktidele.

Sooritasime kontrollimise kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimisstandarditega. Nimetatud standardid nõuavad, et audit planeeritaks ja sooritataks viisil, mis võimaldaks piisava kindlustundega otsustada, et aruanne ei sisalda olulisi vigu ja ebatäpsusi. Auditi käigus kontrolliti väljavõtteliselt tõendusmaterjali, millel põhineb aruandes esitatud informatsioon. Audit hõlmas ka kasutatud arvestuspõhimõtete kriitilist analüüsi. Usume, et läbiviidud audit annab meile põhjendatud aluse arvamuse avaldamiseks.

Kontrolliaktis on esitatud kokkuvõtvad hinnangud ning olulisemad tähelepanekud, millel antud hinnangud põhinevad. Samuti oleme esitanud ettepanekud puuduste likvideerimiseks.

Auditi käigus ei antud hinnangut 2000. aasta algsaldole, stabiliseerimisreservi vahendite investeeringute tulemuslikkusele ega stabiliseerimisreservi laekunud vahendite ammendavusele.

Auditi viis läbi finantsauditi osakonna poolt kaasatud ekspert Raivo Pavlov.

[1] Riigieelarve seadus § 45 lg 8 (vastu võetud 9. juuni 1999, täiendatud riigieelarve muutmise seadusega 17. november. 1999 ja 14. juuni 2000

[2] samas, § 37^{12}

STABILISEERIMISRESERV

Stabiliseerimisreservi õiguslik raamistik

1.1. Stabiliseerimisreserv loodi riigieelarve seaduse §37 alusel 1999. aastal[3].

1.2. Stabiliseerimisreserv on riigieelarve vahenditest ja muudest laekumistest moodustatud vara kogum, mille täiendamine ja kasutamine on eelarvepoliitiline abinõu riigi üldmajanduslike riskide vähendamiseks ning pikaajalist ühiskondlikku tulu toovate investeeringute ja strukturaalsete ümberkorralduste rahastamise stabiilsuse tagamiseks. Stabiliseerimisreservi vahendeid võidakse kasutada ka sotsiaalmajanduslike kriiside vältimiseks või leevendamiseks ning eriolukorra ja erakorralise seisukorra väljakuulutamise korral.

1.3. Stabiliseerimisreservi kantakse riigieelarve seaduse kohaselt:
1) eelarveaasta lõpuks riigieelarve kulusid ületav tulude summa, mille sihtotstarve ei ole seadusega määratud ja millest on maha arvatud riigieelarve seaduse § 8 lõike 4 alusel järgmisse eelarveaastasse ülekantavad summad;
2) eraldised riigieelarve kuludest suuremate tulude arvel;
3) riigivara erastamisest saadud tulu vastavalt erastamisest laekuva raha kasutamise seadusele;
4) tulu riigivara võõrandamisest, kui seaduses ei ole ette nähtud teisiti;
5) riigieelarvesse Eesti Panga kasumist tehtud eraldised;
6) stabiliseerimisreservi vahendite paigutamiselt eelmisel eelarveaastal teenitud tulu, mida ei võetud kasutusele riigieelarve seaduse §-s 37[9] sätestatud korras;
7) muud laekumised.

Stabiliseerimisreservi juhtimine

1.4. Riigieelarve seaduse kohaselt[4] korraldab stabiliseerimisreservi haldamist ja vastutab selle eest rahandusminister. Rahandusministril on õigus korraldada stabiliseerimisreservi vahendite paigutamist ise või tema poolt määratud esindaja kaudu. Samuti on rahandusministril volitused kehtestada lisapiiranguid stabiliseerimisreservi vahendite paigutamisele. Riigi raha ja rahaliste kohustustega seotud finantsriskide juhtimisel nõustab rahandusministrit tema enda poolt moodustatud riskide juhtimise komitee.

Seega on kogu sisuline vastutus delegeeritud rahandusministrile.

1.5. Rahandusminister on vastavate osakondade põhimääruste kinnitamisega oma pädevuse piires delegeerinud finantsriskide juhtimise ning riskide juhtimise komitee ja stabiliseerimisreservi nõukogu teenindamise riigikassa osakonna[5] raha ja kapitaliturgude talitusele ning esmase järelvalvefunktsiooni raha- ja kapitaliturgude talituse sõlmitud tehingute üle ja nimetatud tehingute teostamise riigikassa osakonna arvestustalitusele. Erastamisest laekunud raha, selle jaotamise ning kasutamise üle järelevalve teostamise korraldamine on delegeeritud finantsteenuste osakonna[6] omandireformi talitusele.

---

[3] Riigieelarve seadus § 37 (vastu võetud 9. juuni 1999, täiendatud riigieelarve muutmise seadusega 17. november. 1999 ja 14. juuni 2000)
[4] samas, § 37[2]
[5] Riigikassa osakonna põhimäärus, p.-d 7.1-7.3 ja 9.4
[6] Finantsteenuste osakonna põhimäärus p. 9.5

1.6. Riigieelarve seaduse kohaselt[7] on stabiliseerimisreservi nõukogu pädevus ja ülesanded järgnevad: Vabariigi Valitsusele arvamuse esitamine stabiliseerimisreservi täiendamise, stabiliseerimisreservi vahendite paigutamise piirangute ja Vabariigi Valitsuse poolt tehtud stabiliseerimisreservi kasutusele võtmise kohta. Samuti nõusoleku andmine rahandusministrile välise portfellihalduri määramiseks ning kord kvartalis Vabariigi Valitsusele ülevaate esitamine stabiliseerimisreservis toimud muudatuste kohta.

Riigieelarve seaduse kohaselt ei kanna stabiliseerimisreservi nõukogu sisulist vastutust ega tee ka sisulisi otsuseid, vaid on pigem Vabariigi Valitsusele aruande esitamise vahendaja rollis. Riigieelarve seaduse kohaselt on nõukogu esimeheks rahandusminister, millega on rikutud kohustuste lahususe põhimõtet. Näiteks nõukogu, mille esimeheks on rahandusminister, annab rahandusministrile nõusoleku stabiliseerimisreservi välise portfellihalduri määramiseks. Riigikontroll on seisukohal, et stabiliseerimisreservi nõukogu roll ja vastutus on riigieelarve seadusega ebaselgelt sätestatud ning kohati vastuolus kohustuste lahususe põhimõtetega.

[7] Riigieelarve seadus § 37^4 (vastu võetud 9. juuni 1999, täiendatud riigieelarve muutmise seadusega 17. novembril. 1999 ja 14. juunil 2000)

STABILISEERIMISRESERVI HALDAMINE JA KASUTAMINE

Tuginedes läbiviidud auditile on Riigikontroll arvamusel, et:

1. **Me ei avalda arvamust stabiliseerimisreservi 2000. a algsaldode kohta summas 459 220 512 krooni, sest 1999. aastal stabiliseerimisreservi aruannet ei esitatud, stabiliseerimisreservi saldo kajastus ühe summana aruandes "1999. aasta riigikassa halduses olevate vahendite bilanss", mis esitati 1999. aasta riigieelarve täitmise aruande koosseisus. Meie poolt läbi viidud praktilised auditi protseduurid ei võimaldanud meil saada piisavat kindlust nimetatud summa kujunemise õigsuse osas antud valdkonna õiguslike regulatsioonide puudulikkuse tõttu, millele oleme viidanud ka eelneva kontrollimise käigus[8].**

2. **Me ei anna hinnangut stabiliseerimisreservi kantud erastamisest laekunud vahendite ammendavuse kohta summas 226 272 408 krooni, kuna Rahandusministeeriumi poolt 2000. aastal läbiviidud kontrolliprotseduurid olid meie arvates ebapiisavad ega andnud meile kindlustunnet, et eksisteerib kontrollisüsteem erastamisest laekuvate vahendite kõikehõlmavuse osas.**

3. **Me ei anna hinnangut aruandes kajastatud realiseerunud intressitulu kõikehõlmavuse kohta summas 31 772 152 krooni, kuna intressisumma oli arvestuslik. Arvestuse aluseks oli arvestuslik keskmine proportsionaalne osa koguinvesteeringus, samuti puudus sellekohane kirjalik metoodika. Seetõttu ei olnud meil võimalik kontrollida arvestuse õigsust.**

4. **Stabiliseerimisreservi kogujäägist, mis seisuga 31.12.2000 moodustab 1 074 703 469 krooni, ei ole puuduliku raamatupidamisarvestuse tõttu stabiliseerimisreserviga otseselt seostatavad investeeringud summas 77 876 mln krooni. Nimetatud summa moodustab ühe osa suuremast investeeringust, kuhu on paigutatud ka riigi muud vabad rahalised vahendid.**

5. **Stabiliseerimisreservi raamatupidamisarvestuse korraldus ei vasta riigieelarve seaduse § 37 [11] lg 1 nõuetele, mille kohaselt oleks tulnud stabiliseerimisreservi kohta pidada majandusüksuse printsiibist lähtudes eraldi raamatupidamisarvestust vastavalt eelarveliste asutuste raamatupidamise korraldamise eeskirjale.**

6. **Kontrolli käigus seadusega sätestatud investeerimispiirangutest kõrvalekaldeid ei avastatud.**

7. **2000. aastal stabiliseerimisreservi ei kasutatud. Riigikontroll stabiliseerimisreservi kasutamist kontrollimise käigus ei tuvastanud.**

8. **Meie arvates, välja arvatud punktides 1 – 5 kirjeldatud asjaolude võimalik mõju, kajastab stabiliseerimisreservi 2000. a aruanne, mis näitab erastamisest 2000. aastal laekunud vahendeid summas 226 272 408 krooni, stabiliseerimisreservi kantud 1999. aasta riigieelarve tulude ülelaekumist summas 357 438 397 krooni, 2000. aastal realiseerinud intressitulusid summas 31 772 152 krooni ning stabiliseerimisreservi 2000. a lõppjääki summas 1 074 703 468 krooni, stabiliseerimisreservi vahendeid 2000. a lõpu seisuga olulises osas õigesti ja usaldusväärselt.**

Eeltoodud arvamus tugineb kontrolli käigus tehtud järgmistele olulisematele tähelepanekutele:

[8] Riigikontrolli peakontrolöri otsus nr 30-13/133 3. juuni 1999

Raamatupidamisarvestuse korraldus

2.1. Stabiliseerimisreservi kohta ei ole peetud eraldi raamatupidamisarvestust, mis on vastuolus riigieelarve seaduse § 37 [11] lg 1 nõuetega, mille kohaselt oleks tulnud stabiliseerimisreservi kohta pidada eraldi raamatupidamisarvestust vastavalt eelarveliste asutuste raamatupidamise korraldamise eeskirjale, s.o. majandusüksuse printsiibist lähtudes. Eraldi raamatupidamisarvestuse puudumine raskendab oluliselt tehingute analüütilist jälgimist järgmistes valdkondades:

- Intressiarvestus [vt. p. 2.6]
- Investeerimistegevus [vt p. 2.9]

2.2. Algdokumentidele ei olnud ühelgi juhul kantud raamatupidamise lausendit, mis on vastuolus raamatupidamise seaduse §11 lg 1-ga.

2.3. Kontrollimise ajal olid riigikassa poolt koostatud alg- ja koonddokumendid (nt intressiarvutused Exceli tabelis, mis olid pearaamatusse kannete tegemise aluseks) osaliselt pealkirjastamata, allkirjastamata ning puudus koostamise kuupäev, mis on vastuolus raamatupidamise seaduse §8 lg 1-ga

Erastamisest laekunud raha

2.4. Stabiliseerimisreservi aruanne kajastab 2000. aastal erastamisest laekunud summana 226 272 408 krooni. Nimetatud summa laekus stabiliseerimisreserviga seotud pangakontodele Hansapangas ja Ühispangas, lahknevusi kontrolli käigus ei tuvastatud.

2.5. Me ei ole kontrollinud erastamisest laekunud summade kõikehõlmavust. Erastamisest laekuvate summade kontrollimine on rahandusministeeriumi finantsteenuste osakonna ja siseauditi osakonna ülesandeks. Kontrollimise käigus tehti kindlaks, et:

2.5.1. Rahandusministeeriumi siseauditi osakond ega finantskontrolli osakond ei ole erastamisest laekuvate vahendite kontrolli 2000. aastal teostanud. Finantskontrolli osakonnajuhataja hinnangul ei ole valdkond problemaatiline.

2.5.2. Rahandusministeeriumi finantsteenuste osakonna omandireformi talituse töötajad on 2000. aastal läbi viinud kontrollimise Lääne-Viru maavalitsuses, kus muuhulgas käsitleti ka erastamisest laekuvate vahenditega seonduvat. Kontrolli tulemusena puudusi ei avastatud. Finantsteenuste osakonna omandireformitalituse töötajate hinnangul ei ole valdkond problemaatiline.

Oleme arvamusel, et Rahandusministeeriumi poolt 2000. aastal läbiviidud kontrolliprotseduurid olid meie arvates ebapiisavad ega andnud meile kindlustunnet, et eksisteerib süstemaatiline kontroll erastamisest laekuvate vahendite kõikehõlmavuse osas.

Intressitulud

2.6. Stabiliseerimisreservi aruanne kajastab realiseerunud intressituluna 31 772 152 krooni. Kontrollimise tulemusena tegime kindlaks, et intressitulu ei olnud läbi kantud stabiliseerimisreserviga seotud pangakontodelt, mis raskendas oluliselt reserviga seotud intressitulu kontrollimist. Intressisumma oli arvestuslik, kusjuures erinevates raamatupidamislikes registrites esines olulisi lahknevusi. Intressiarvestust alustati alles augustist 2000, tehes aasta algusesse tagasiarvestused. Arvestuse aluseks oli arvestuslik keskmine proportsionaalne osa

koguinvesteeringus. Sellekohane kirjalik metoodika puudus, mistõttu ei olnud võimalik kontrollida arvestuse õigsust. Metoodika puudumine oli ka aasta jooksul tehtud intresside ümberarvestuse üheks põhjuseks. Seetõttu ei saa me anda hinnangut aruandes kajastatud intressitulu õigsuse kohta.

Riigieelarve tulude ülelaekumine 1999. aastal

2.7. Stabiliseerimisreservi aruanne kajastab riigieelarve 1999. aasta tulude ülelaekumisena summat 357 438 397 krooni, mis võeti arvele stabiliseerimisreservi tuluna rahandusministri käskkirjaga[9] Vabariigi Valitsuse poolt heakskiidetud 1999.a. riigieelarve täitmise aruande alusel. Nimetatud summat ei olnud kantud läbi stabiliseerimisreserviga seotud raamatupidamisliku pangakonto, seetõttu ei olnud raamatupidamisregistrites sisalduv info võrreldav stabiliseerimisreservi aruandega.

Investeeringud

2.8. Stabiliseerimisreserv näitab 31.12.2000 seisuga kogujäägiks 1 074 703 469 krooni. Stabiliseerimisreservi vahendite arvelt teostati investeeringuid välismaal Eesti Panga vahendusel Deutsche Bank juures Rahandusministeeriumi nimel avatud kontol. Eestis teostati investeeringuid riigikassa poolt. Kontrollimise käigus võrdlesime riigikassa pearaamatu kreeditjääki 2000.a. detsembrikuu aruandega. Samuti kontrollisime aruandes näidatud investeeringute algdokumentatsiooni. Leidsime järgmised puudused:

2.8.1. 2000. a detsembrikuu aruandes oli deposiidina näidatud Belgia valitsuse võlakirjaga teostatud pöördrepotehing. Stabiliseerimisreservi 2000.a. aruandes esitatud kogusumma sellest ei muutu.

2.8.2. Neli investeeringut, kokku summas 77 876 mln krooni, moodustavad osa suuremast investeeringust, kuhu on paigutatud ka riigi muud vabad rahalised vahendid. Oleme tutvunud algdokumentatsiooniga, mis on kogu investeeringu aluseks, kuid puuduliku raamatupidamis-arvestuse tõttu ei ole nimetatud investeeringud otseselt seostatavad stabiliseerimisreserviga.

2.9. Investeeringud stabiliseerimisreservi arvelt toimusid läbi kontserni koondkonto ja mitte läbi stabiliseerimisreservi tarbeks moodustatud raamatupidamisliku allkonto, moodustades vaid ühe osa riigi vabade rahaliste vahendite investeeringust. Investeeringute teostamisel ei eristatud tehingu toimumisel raamatupidamislikult stabiliseerimisreservi osa koguinvesteeringus, seega ei ole investeerimistegevus analüütiliselt jälgitav.

2.10. Investeeringute sooritamisel kõrvalekaldeid riigieelarveseaduse seadusega [10] kehtestatud investeeringupiirangutest kontrolli käigus ei avastatud.

Stabiliseerimisreservi kulud

2.11. Stabiliseerimisreservi haldamisega seotud kulud ei kajastu stabiliseerimisreservi aruandluses. Nimetatud kulud kajastuvad Rahandusministeeriumi tulemiaruandes. Oleme

[9] Rahandusministri 9. oktoobri 2000.a. käskkiri nr 432
[10] Stabiliseerimisreservi vahendite paigutamise piirangud, kehtestatud Vabariigi Valitsuse määrusega 27. juuni 2000 nr 204 Riigieelarve seaduse § 37[11] lg 2 alusel

arvamusel, et stabiliseerimisreservi haldamisest parema ülevaate saamiseks tuleks reservi teenindamisega seotud kulud aruandluses välja tuua.

Riigikassa raamatupidamise sise-eeskirjad

2.12. Raamatupidamise sise-eeskirjad (edaspidi "Sise-eeskirjad") ei sätestanud korda, kuidas eristatakse stabiliseerimisreservi vahendeid muudest riigikassa käsutuses olevatest varadest. Kontrollimise hetkel on süstemaatilise registriga eristatud vaid seaduse alusel laekuvad tulud. Eristamata oli raha kasutamine pangakontolt ning selle arvel teostatud investeeringud. Oleme arvamusel, et sise-eeskirjadesse tuleks sisse viia eraldi peatükk, käsitlemaks põhimõtteid, kuidas eristatakse stabiliseerimisreservi vahendeid muudest riigikassa käsutuses olevatest varadest.

2.13. Sise-eeskirjad sätestasid kontoplaani, mis erines rahandusministri määrusega [11] kehtestatud kontoplaanist. Kehtiv määrus erandeid ei võimaldanud. Oma kontoplaani kasutamist põhjendati määrusekohase kontoplaani sobimatusega kirjeldamaks Riigikassa majandustehinguid objektiivselt ning asjakohaselt. Oleme arvamusel, et selline lähenemine oli põhjendatud, vastuolude kõrvaldamiseks tuleks nimetatud määrust asjakohaselt täiendada.

2.14. Sise-eeskirjad sätestasid, et raamatupidamisarvestust peetakse ainult kassapõhiselt, mis on vastuolus rahandusministri määrusega [12], mille kohaselt raamatupidamisarvestust peetakse tekkepõhiselt.

2.15. Sise-eeskirjad ei sisaldanud ammendavat loetelu kõigist kasutatavatest raamatupidamisregistritest, aruannetest ning nende omavahelistest seostest. Erinevate registrite ning aruannete vahel esines olulisi lahknevusi.

2.16. Sise-eeskirjad ei kirjeldanud raamatupidamiskannete aluseks olevaid dokumente – nende nimetust, vormistusnõudeid, allkirjaõigusi jne.

2.17. Sise-eeskirjad ei kirjeldanud üksikasjalikult erinevate finantstehingute konteerimise korda. Kuigi osaliselt olid olemas tüüpkannete kirjeldused, olid need ametlikult kinnitamata.

Muud tähelepanekud

2.18. Aruande vorm - õigusaktidega ei ole sätestatud stabiliseerimisreservi aastaaruande vormi ja ulatust[13]. Riigikontrolli hinnangul ei vasta olemasolev aruanne hea raamatupidamistava poolt aruandlusele seatud nõuetele: informatsioon on esitatud liiga üldisel tasemel ega anna lugejale piisavalt informatsiooni. Nii näiteks puudub informatsioon kasutatud arvestuspõhimõtete kohta, välja on toomata tekkepõhine intressiarvestus, stabiliseerimisreservi haldamisega seotud kulud. Oleme arvamusel, et parema ülevaate saamise huvides võiks aruandes avada ka investeerimisportfelli täies ulatuses aruandeaasta lõpu seisuga.

[11] Rahandusministri 7. märtsi 1995. a määrus nr 46, mida on täiendatud 18. mai 2000 a määrusega nr 44
[12] samas
[13] Stabiliseerimisreservi vahendite paigutamise aruande vorm, mida esitatakse kord kuus, on kehtestatud Vabariigi Valitsuse 4. juuli 2000 määrusega nr 220 Riigieelarve seadus § 37[11] lg 2 alusel, aastaaruande kohta nimetatud vorm ei kehti.

2.19. Planeeritavad muudatused raamatupidamise sise-eeskirjades.
Käesolevast kontrollitegevusest sõltumatult on Rahandusministeerium alustanud uute raamatupidamise sise-eeskirjade väljatöötamisega viimaks neid vastavusse raamatupidamise seaduse §16-ga ja rahandusministri määrusega [14]. Juhime tähelepanu, et arvestada tuleks ka punktides 2.12 – 2.17 tehtud märkustega.

2.20. Sisekontrolli korraldus.
Rahandusministeeriumi siseauditi osakond ega ka finantskontrolli osakond ei ole stabiliseerimisreservi 2000. aastal auditeerinud. Riigikassa osakonna sisesed stabiliseerimisreservi arvestust puudutavad kontrollirutiinid toimivad, kuid neid ei ole kirjalikult fikseeritud. Rahandusministeeriumi finantsteenuste osakonna töötajad on 2000. aastal läbi viinud kontrollimise Lääne-Viru maavalitsuses, kus muuhulgas käsitleti ka erastamisest laekuvate vahenditega seonduvat. Kontrolli tulemusena puudusi ei avastatud. Riigikontroll on arvamusel, et tulenevalt stabiliseerimisreservi paigutatud summade olulisusest tuleks esmalt fikseerida olemasolevad kontrolliprotseduurid, anda neile nii Rahandusministeeriumi juhtkonnapoolne kui ka siseaudiitori hinnang ning tõsiselt kaaluda regulaarsete kontrollide teostamise vajadust.

2.21. Investeeringute teostamisel lähtuti kuni Vabariigi Valitsuse 27. juuni 2000. a määrusega nr. 204 stabiliseerimisreservi vahendite paigutamisele kehtestatud piirangute jõustumiseni riigi raha haldamise põhimõtete ja korra kinnitamise määrusest nr. 268, 13.09.1999. Kehtestatud investeerimispiirangud on Riigikontrolli hinnangul piisavad stabiliseerimisreservi vahendite säiluvuse tagamiseks, väljaarvatud käesoleva akti punktis 2.22 esitatud tähelepanek.

2.22. Investeerimisriskide hajutamine.
Vastavalt riigieelarve seadusele võib stabiliseerimisreservi vahendeid kasutada sotsiaalmajanduslike kriiside ja eriolukorra korral. Hetkel kehtiv kord lubab stabiliseerimisreservi vahendeid investeerida ka Eesti õigusruumis. Peame vajalikuks välja tuua riski, et eelnimetatud investeeringute lõpetamine eesmärgiga anda riigile täiendavaid likviidseid vahendeid eriolukorraga toimetulekuks võib osutuda sotsiaalmajanduslike kriiside ja eriolukorra korral sealjuures võimatuks. Seetõttu peame vajalikuks, et Eesti õigusruumi tehtavate investeeringute osakaal oleks võimalikult madal.

Ettepanekud

1. Riigieelarve täitmise aruande koosseisus esitatava stabiliseerimisreservi haldamise aruande vormi tuleks täiendada nii, et see sisaldaks ka aasta algsaldosid, tekkepõhist arvestust, juhtkonna hinnangut kasutatud arvestuspõhimõtete kohta ning stabiliseerimisreservi haldamisega seotud finantskulusid. Lisaks oleme arvamusel, et parema ülevaate saamise huvides võiks aruandes avada ka investeerimisportfelli täies ulatuses aruandeaasta lõpu seisuga.
2. Riigikassal eristada stabiliseerimisreservi raamatupidamine täielikult muust riigikassa raamatupidamisest lähtudes majandusüksuse printsiibist.
3. Rahandusministril teha täiendused riigieelarvelistele asutustele kehtestatud kontoplaani selliselt, et see võimaldaks kirjendada Riigikassal tehinguid lähtudes objektiivsuse printsiibist.
4. Likvideerida puudujäägid raamatupidamisarvestuse korralduses, vastavalt punktides 2.1. – 2.3 esitatud tähelepanekutele.

[14] Rahandusministri 7. märtsi 1995. a määrus nr 46, mida on täiendatud 18. mai 2000 a määrusega nr 44

5. Täiendada raamatupidamise sise-eeskirju vastavalt punktides 2.12 – 2.17 esitatud tähelepanekutele.
6. Soovitame stabiliseerimisreservi vahendite haldamise, sh arvestuse ja aruandlusega seotud olemasolevad kontrolliprotseduurid fikseerida, anda neile Rahandusministeeriumi juhtkonnapoolne ning ka siseaudiitori hinnang ning kaaluda regulaarsete kontrollide teostamise vajadust antud valdkonnas.

Raivo Pavlov
Kaasatud ekspert
Finantsauditi osakond

Akti ühe eksemplari vastu võtnud .....2001 a.

Oma seisukohad ja märkused esitame Riigikontrollile hiljemalt ..... 2001 a.

Siim Kallas
Minister

Aare Järvan
Kantsler

Ülle Mathiesen
Riigikassa osakonna juhataja

RAHANDUSMINISTEERIUM

Kaie Karniol
Peakontrolör
Finantsauditi osakond
Riigikontroll

Teie 20. Juuni 2001.a. Nr.11-13/2072

Meie 03.08.2001 nr.31-1-3/3553

Stabilisatsioonireservi 2000. aasta haldamise aruande audit

Austatud Pr. Karniol

Käesolevaga tagastame Teile allkirjastatud Stabiliseerimisreservi 2000. aasta haldamise auditi kontrollakti ning esitame omapoolsed kommentaarid ja seisukohad.

Üldjoontes nõustume Teie seisukohtadega, et arvestus- ja kontrollisüsteemid Rahandusministeeriumis vajavad jätkuvat korrastamist ja arendamist. Seetõttu hindame kõrgelt Teiepoolseid ettepanekuid probleemsete valdkondade parendamiseks.

2001. aasta prioriteediks Rahandusministeeriumi Riigikassa osakonnas on igakülgne operatsiooniriskide vähendamine. Eesmärgi saavutamiseks on loodud back-office funktsiooni täitev finantsarvestuse talitus, eristamaks tehingute sooritamist täitmisest ja aruandlusest. Täiendavate automaatsete kontrollide suurendamiseks ja jooksva aruandluse parandamiseks on rakendusfaasis tarkvara "SAP".

Stabiliseerimisreservi vahendite paigutuste riskide vähendamiseks on välja töötatud reservi haldamise üldpõhimõtted ja täiendavad piirangud, mille on heaks kiitnud ka Riskide Juhtimise Komitee ja Stabiliseerimisreservi Nõukogu. Antud dokument katab nii krediidiriski kui ka valuutariski valdkonnad eesmärgiga garanteerida reservi säilivus. Maksimaalne mitte Euroopa Liidu ühisrahamaade emitentide osakaal võib reservi vahenditest moodustada kuni 20 %. Traditsiooniliselt ei loetada Eesti riski all kuuluvateks välisriikide emitentide eesti kroonis emiteeritud väärtpabereid. Kliendi väärtpabereid hoiavad tehingut vahendanud pangad oma portfellidest eraldi ning omaniku vahetus registreeritakse neutraalse registripidaja juures (Eesti Väärtpaberite Keskdepositoorium, Euroclear jne). Seetõttu oleme seisukohal, et kõrge reitinguga rahvusvaheliste emitentide eesti kroonis nomineeritud väärtpaberite omamine lubatud osakaalu piires ei ohusta reservi võimalikku likviidsust.

Väikeste summade ühendamine parema tulemi saamise huvides ühtseks investeeringuks (plokk-tehing) on finantsturgudel tavapärane, mistõttu kasutame sellist lähenemist ka antud Reservi varadega tehingute sooritamisel.

Stabiliseerimisreserv ei ole omaette juriidiline isik, mistõttu täielikult eraldiseisvat raamatupidamisarvestust rakendata.

Suur-Ameerika 1
15006 Tallinn

Reg kood 70000272

Telefon: (0) 611 3558
Faks: (0) 696 6810
http://www.fin.ee

E-post: info@fin.ee
kantselei@fin.ee

RIIGIKONTROLL
Kuupäev Reg nr
06.08.2001 2457/11-12/11-13/2072

Riigi raamatupidamises valitsevate ebakõlade kõrvaldamiseks on Rahandusministeerium alustanud riigi raamatupidamise ümberkorraldamisega. Töögrupi koosseisu on palutud ka Riigikontrolli vastava ala spetsialistid.

Loodame edasiviiva koostöö jätkumisele ka tulevikus.

Lugupidamisega

Siim Kallas
Minister

Lisa : Kontrollakt

Ü.Mathiesen
6 113 250